

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Anders de la Motte
BORTBYTAREN (THE MOUNTAIN KING)

Copyright © Anders de la Motte 2022

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation Copyright © 2024 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05251-0

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

ANDEŠ de la
mote

KRALJ PLANINE

Preveo Miroslav Bašić Palković

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

KRALJ PLANINE

Jedne prolećne večeri, kada je imao osam godina, odlučio je da pobjegne.

Jedan čas se igrao s nekom starijom decom u šumi, već sledećeg ga više nije bilo.

Svi meštani očajnički su ga tražili po mraku, kiši i hladnoći. Iznova i iznova ga dozivali po imenu, dok su im promukli glasovi odjekivali između stabala smreke. Ali njega kao da je sama zemlja progutala.

A onda su ga, odmah nakon svitanja, kada su im već sve nade izbledele, pronašli u nekoj pukotini u steni, mokrog do gole kože i obuzetog groznicom.

Niti je plakao, niti se obradovao što su ga spasli, samo je bledo zurio uprazno. Nije umeo da objasni šta mu se dogodilo. Čak ni sopstvene roditelje nije prepoznao.

Ili su mu bar oni tako pričali.

On se o tome ničega ne seća, osim onako kako se neko seća neke stare bajke. Priče koju ste toliko često čuli da vam gotovo i deluje stvarna.

Ali ne sasvim.

Ali zato je period nakon tog nemilog slučaja upamćen mnogo jasnije.

Grubi bolnički čaršavi, ljudi u belom sa saosećajnim osmesima i blagim glasovima. Jake glavobolje, grozničavi snovi iz kojih se budio natopljen znojem, ubrzanog srca. Snovi o mračnim, vlažnim mestima duboko u planini, o čeličnim vratima i lancima, ledenoj jezi i užarenom bolu. Nekoliko nedelja će proći pre nego što će ozdraviti od meningitisa i biti pušten kući.

Osećao se kao stranac. Majčina pomoć bila mu je potrebna da bi pronašao sopstvenu sobu. Pitao ju je bar stotinu puta da li on zaista tamo živi.

Andeš de la Mote

Tek je mnogo kasnije shvatio koliko je sve to bilo povezano. Razlog zašto nije mogao da se seti ničega iz svog detinjstva pre te noći. Zašto mu je glava bila ispunjena izopačenim mislima i mračnim željama.

Bio je podmeče.

Neko ko je zauzeo mesto tog malog odbeglog dečaka.

Stvorenje od bola i grozničavih snova stvoreno, koje je spolja ličilo na ljudsko biće, ali je zapravo bilo čudovište.

A evo kako njegova priča počinje.

P E T A K

SMILA

„Eno ga!“

On trči ispred nje kroz šiblje, a Smila se muči da ga sustigne. Prešli su bar kilometar od gotovo neprohodnog šumskog puta gde su parkirali kola. Šuma oko njih prepuna je turobno plavih četinara koje tu i tamo narušavaju mlada listopadna stabla prekrivena blistavim, oktobarskim zlatom. Na ponekim mestima širi se i drač s krvavocrvenim stabljikama koje se kače za odeću i bockaju kožu.

„Čekaj!“, viče ona.

Strma uzbrdica i prekrivač od lišća čine tlo klizavim pod nogama. Ona gubi ravnotežu i pada na kolena. Kaiš foto-aparata zateže joj se oko vrata. Taj njen sistemski foto-aparat jeste težak, ali pravi daleko najbolje slike pri lošem osvetljenju.

Uskobeljala se nekako na noge. Stresa mokro lišće s kolena. On je već nestao u šipražju.

Šta li je to video?

„Em-Em!“, doziva ga. On želi da ga ona tako oslovljava, iako ima tako lepo ime. Malik Mansur. Nežno kao i njegove oči.

On zvanično više nije njen dečko. Raskinuli su još početkom leta, mada se to po njima ne bi reklo. Oboje gledaju da zaobiđu činjenicu da se ona uskoro vraća u Pariz.

Letos, nakon što je prekinula priču između njih, on je postao ljubomoran, besan, počeo je da joj piše ružne poruke. Ali sada se sve vratilo na staro. Manje-više.

Em-Em je sazeo u ta četiri meseca, postao muževniji, uzbudljiviji.

Pomalo čak i opasan.

Andeš de la Mote

I seks je bio bolji. Mnogo bolji.

Možda se viđao s nekom drugom dok nje nije bilo?

Viđala je neke naznake toga, ali nije htela da pita.

Lakše je tako.

„Smila!“, njegov glas dopire negde iz šipražja.

Ona nastavlja da se penje. Bolje pazi gde staje.

Teren se zaravnjava gore na vrhu. Mora da ispod njih ima barem pedeset metara stenja, možda čak i više.

„Smila!“

Em-Em iskače odmah ispred nje, lica ozarenog baš onako kako ona voli.

„Eno ga!“

Građevina u koju upire prstom je niska i toliko zarasla u zelenilo da se gotovo i ne vidi.

Poput nekog tmurnog betonskog kioska, ali sa žičanom mrežom tamo gde bi prozori trebalo da budu. Mreža je ispunjena gusto nabijenim kamenjem. Nju to podseća na baštensku ogradu u njenoj vikendici u Falsterbou. Podiže foto-aparat i okida nekoliko slika.

„Koševi“, kaže Em-Em prelazeći rukom po jednoj od mreža. „Ovaj bunker zapravo predstavlja gornji otvor za dovod vazduha u bazu, kao što i on reče“, glas mu je i napet i uzbuđen.

Povlači je za sobom oko te građevine.

Dok su bili razdvojeni, postao je još opsednutiji urbanim istraživanjem. Što verovatno ima neke veze s tim predmetom koji prati na fakultetu. *Arhitektura propadanja*. No, kako bilo da bilo, on o tome ne prestaje da priča – isto kao ni o svom izvanrednom profesoru Martinu Hilu.

Možda je upravo tamo Em-Em i sreo svog novog prijatelja – mada je on u tom pogledu mnogo zatvoreniji.

U pozadini betonskog bunkera stenje se probija kroz zemlju. I stvara džinovske gromade sa zaleđinom istačkanom mahovinom. Kroz sočivo foto-aparata deluju gotovo živo. Kao da šćućurene nešto čekaju.

Podilazi je jeza, a onda razmišlja koliko su udaljeni od kola. Koliko bi im teško bilo da se vrate do njih ako se nešto desi.

Opipava džep na jakni. Telefon joj je tamo gde ga je i ostavila. Ali nije uključen.

Em-Em se pobrinuo da oboje zajedno isključe telefone, još na benzinskoj pumpi. Obecao je svom prijatelju da će to uraditi.

Jer je čitavo ovo naše istraživanje ekstratajnovito, rekao je. Jedinstveno.

Kralj planine

„Evo, vidi!“, Em-Em joj pokazuje stražnji zid bunkera. Deo zida štrči, otkrivajući delić tame kroz otvor.

„Vrata su otvorena, kao što je i obećao.“

Smila se trudi da podeli uzbuđenje s njim.

Ali ipak ne može da se otrese nelagode.

„Kako reče da ti se taj drug zove?“, pita ga.

„Ko, Berg?“

„Berg? To mu je stvarno ime?“

On sleže ramenima.

„I znate se tek nekoliko meseci“, nastavlja, „ali je on ipak s tobom podelio neverovatno otkriće tog tunela? I kiše u pećini?“

Em-Em ne čuje njeno pitanje, ili to ili prosto ne haje za njega. Prezauzet je proveravanjem vrata. Ta blindirana vrata od betona mora da su barem pola metra debela. Gotovo da se stapaju sa zidom.

Otvor je tesan, i ona se načas ponada da će biti preuzak da bi mogli da prođu.

Ali Em-Ema po običaju ništa ne može da odvrati. Skida ranac sa sebe i provlači se unutra.

„Hajde, ima mesta i za tebe!“

Ona okleva sekundu ili dve.

Komputer kod kuće pun joj je fotografija s drugih ekspedicija. Zatvorenih fabrika, napuštenih kuća, zaboravljenih mesta kao što je ovo.

Ali ne i kiše u pećini. Ona se javlja samo na nekoliko podzemnih lokacija, gde su uslovi toliko posebni da vlaga stvara vidljive kapljice tečnosti u vazduhu. Žarko bi želela da uslika kišu u pećini, i on to zna. Ali ipak se nećka.

A nisu ni početnici u urbanom istraživanju: imaju telefone, baterijske lampe i rezervne baterije pri ruci. Ali i pored toga, nešto u vezi s ovim mestom – ta šuma, uzvišica, šćućurene gromade i masivna betonska vrata – izazivaju teskobu u njoj.

Pa još i taj drug. Berg.

Sasvim uobičajeno švedsko ime.

Ali njoj značenje te reči odzvanja u glavi.

Berg. Brdo, planina. Stena.

Osvrće se prema onim stenama. Podsećaju je na trolove iz neke stare knjige narodnih predanja. Drevna planinska stvorenja. Zla.

„Ma samo uđi!“

Andeš de la Mote

Em-Em joj pruža ruku kroz otvor. Glas mu je sada već nestrpljiv, a lice koje mu se nazire iz tame napeto.

Ali ona i dalje okleva. Najradije bi se okrenula i zaputila nazad do kola. Uključila telefon i pozvala nekoga – mamu, tatu, sestru, bilo koga – samo da čuje još neki glas. Da im kaže gde je. Da joj se ide kući, smesta – iz istih stopa.

Ali Em-Emu se lice potom ozari. Razvlači onaj osmeh koji joj je toliko nedostajao, onaj od kog se uvek sva istopi.

„Hajde, Smila“, kaže joj nežno.

Ona se nećka još nekoliko sekundi.

Zatim prihvata njegovu ruku i dopušta mu da je provuče kroz otvor u vratima.

Prostor s druge strane je mali. Zidovi, pod, plafon, sve u sivom betonu.

Betonska vrata s unutrašnje strane imaju veliki ručni točak od zardalog, mrkog metala, kojim se pokreće mehanizam za zaključavanje. Nešto joj se ne sviđa kod tog točka i brave, teskoba se u njoj povećava.

Em-Em to izgleda ne primećuje.

„Vidiš?“, kaže oduševljeno, osvetljavajući zidove baterijskom lampom.

„Nema grafita. To znači da niko nije ulazio ovamo. Donji ulaz je zapečaćen – jedino se odavde može ući.“

Smila hrabro klima glavom.

Iz rupe na sredini poda izdiže se okvir sivih merdevina sa zaštitnom ogradom.

Smila osvetljava rupu baterijskom lampom.

Vlažni vazduh zapahnjuje je odozdo. Donosi sa sobom miris vode, kama, metala. Dah stene. Na taj je izraz naišla negde na nekom forumu urbanih istraživača, i tad joj se ta misao učinila prelepom. Kao da je i sama planina živo biće. Ali sada, kada taj miris dopire do nje odozdo, istraživanje joj deluje manje privlačno. Nekoliko metara niže, lampa joj je osvetlila neku sličnu prostoriju s još jednom rupom u podu, kroz koju merdevine vode dalje u tamu.

„Hajde.“

Em-Em ostavlja lampu da mu visi na vrpici oko vrata, pa se hvata za gornju prečku i kreće dole.

Ona opet okleva. Baca pogled u vrata. Ne može da odredi šta joj se tačno ne sviđa kod tog ogromnog ručnog točka. Nešto što produbljuje nape-tost u njoj.

Kralj planine

Ali Em-Em će se ubrzo spustiti u narednu prostoriju, a ona ne može da ga pusti samog.

Spušta se na merdevine i polazi za njim.

Prečke su hladne i hrapave, metal je poprimio smeđu boju tamo gde mu je rđa nagriza galvanizovanu površinu.

Srce joj još brže lupa.

Em-Em se takoreći i ne zaustavlja da pogleda drugu sobu, samo upire lampom oko sebe i nastavlja dalje. Zidovi su sada od kamena, nema više betona. Nešto je veća od bunkera, ali i dalje potpuno prazna. Em-Em se već uveliko spušta merdevinama, kroz sledeći otvor u podu, još dublje kroz tamu.

Planina je tiha, jedino što se čuje jeste njihovo kretanje i dahtanje.

Treća soba, za trunku veća. Ni ovde ništa ne može naterati Em-Ema da zastane. Dah stene postaje sve oštriji. Foto-aparat joj lupka o merdevine, pa mora da ga prebaci preko leđa.

„Em-Em, čekaj malo!“

Odmah se zaustavlja, samo nekoliko metara ispod nje.

„Šta je bilo?“

„Ništa, možemo li samo malo da predahnemo? Prebrzo idemo! Gotovo da ne stižem da pogledam unaokolo.“

„Ali samo što nismo stigli do tunela. Vidim dno.“

Ne čeka njen odgovor, samo nastavlja da se spušta.

Nema joj druge nego da ga prati.

Merdevine zaštićene rešetkom završavaju se na pola puta između plafona i poda četvrte prostorije, pa su primorani da se obazrivo spuste sami taj poslednji metar.

„Odsekli su merdevine“, kaže Em-Em pomažući joj da se spusti. „Verovatno da bi sprečili ljude da ne uđu u taj tunel.“

Smila duboko izdiše. Neće dalje, što joj istovremeno dođe i kao olakšanje i kao razočaranje. Osvrće se oko sebe. Četvrta soba je možda triput veća od prvobitnog bunkera, a sa hrapavih zidova stene kaplje vlaga.

„Gledaj.“

Em-Em osvetljava lampom rupu u podu kroz koju bi merdevine trebalo da se nastave.

Dve blistave šipke koje u početku nije zapazila da vire iz rupe. Smili treba nekoliko sekundi da shvati šta su one zapravo: nove merdevine, mnogo novije, od aluminijuma.

Andeš de la Mote

Teskoba joj se vraća.

„Čekaj!“, kaže ponovo, ali Em-Em je već krenuo dole.

Nestaje joj s vidika pre nego što je ona uopšte prišla merdevinama.

„Em-Em, čekaj!“ Ali on je ne sluša.

Dah stene sada je toliko jak isto kao i vlaga koju mora da obriše s kože nadlanicom.

„Opa!“, uzvikuje. „Požuri, moraš ovo da vidiš.“

Aluminijumske merdevine dugačke su možda pet metara i završavaju se u lokvi vode na podu od oštrog, smrvljenog kamenja.

Ta prostorija je veća od ostalih. Kamenje i zarđali, izuvijani metal leže razbacani po podu. Na kraju tog prostora stoje neka vrata koja vode do prolaza kroz koji dopire vlažan dah stene, i zapahnuje je strujeći dalje kroz otvor u plafonu.

Em-Em je već sišao u taj prolaz. Vidi kako njegova lampa treperi na drugom kraju. Glas mu uzbuđeno odjekuje: „Hajde, Smila, požuri.“

Prolaz se strmo naginje, zbog čega se uz nagib i pod od kamena zamalo oteturala u sledeću prostoriju.

I tu ostaje bez daha. Najednom kao da oklevanja i teskobe nikada nije ni bilo.

„Pa?“ kaže on uz još jedan od tih njegovih osmeha koje ona toliko voli.

„Neverovatno je“, oduševljena je.

Železnički tunel koji su očekivali da će pronaći zapravo je neka ogromna, duguljasta pećina. Mora da je bar stotinu metara dugačka i završava se džinovskim kamenim prolazom koji se nazire na samom kraju puta obasjanog njihovim lampama.

Plafon je visok bar deset metara. Zidovi su mešavina betona i neobrađene stene, uz vodu koja u tananim potočićima krivuda niz njih. Pod je prekriven plitkom vodom čiju površinu narušavaju železničke šine koje se uzdižu desetak centimetara iz nje na toj strani na kojoj Smila i Em-Em stoji, ali potom nestaju pružajući se prema prolazu gde je voda dublja.

Ponegde i kamenje, koje se verovatno odlomilo s plafona ili zidova, izviruje kroz crnu površinu vode. Duž jedne strane pećine pruža se deo za utovar od kojeg dalje vode dvojica čeličnih vrata potamnela od rđe. Ali njoj ni ta vrata, ni pruga, ni prolaz nisu najviše privukli pažnju – već sam vazduh.

Promaja iz prolaza kroz koji su došli toliko je jaka da raznosi i komeša hladan i vlažan vazduh po pećini, stvarajući sitne, ali sasvim uočljive kapljice vode na svetlosti baterijske lampe.

Kralj planine

„Kiša u pećini“, kaže Smila zadivljeno.

„Rekoh ja tebi“, Em-Em joj odgovara i širi kez na licu. „Berg uvek održa svoje obećanje.“

Smila spušta lampu na pregradu u zidu i počinje da slika.

„Uperi lampu ovamo“, kaže Em-Emu. „Popni se gore na taj deo za utovar.“

Nastavlja da slika, govoreći mu gde da uperi baterijsku lampu.

Posle nekog vremena njemu dosadi da izigrava pomoćnika fotografa, pa odlazi da ispita metalna vrata pored dela za utovar.

Smila i dalje slika. Osvetljenje je loše, pa mora da manevriše lampom i podešava foto-aparat kako bi joj slike ispale onako kako ona želi.

Namerava da ih uveća, možda i okači jednu od njih u svojoj sobi u Parizu.

Neki zagrcnuti glas je prekida.

Kao da je neko vrisnuo.

Osvrće se tražeći Em-Ema, ali on nije tamo.

Tek sada primećuje da su čelična vrata s leve strane dela za utovar otvorena.

„Em-Em?“, glas joj odjekuje kroz pećinu. „Maliče?“

Nema odgovora. Podilazi je jeza i to ne samo zato što je hladno.

Ona teskobno odranije joj se vraća, dvaput jača ovoga puta.

Zuri kroz otvorena vrata i tamu koja je vreba s druge strane praga.

I naprasno uviđa šta joj je to toliko smetalo gore u bunkeru.

Betonska vrata kroz koja su se ušunjali ovamo imala su ogroman ručni točak s unutrašnje strane.

Ali spolja im je površina bila potpuno ravna.

Što znači da je taj ko ih je otvorio morao to da uradi iznutra. Samo ih je odškrinuo, taman toliko da neko može da uđe unutra. Poput mamca.

I još i ono ime.

Berg. Brdo, planina. Stena.

Nagon za bežanjem pojavljuje se niotkuda potresajući joj telo ledenom jezom. Dodatno ga pojačava i ta gusta tama s druge strane čeličnih vrata, pa srce kreće da joj ubrzano lupa.

Treba da ode odavde, smesta.

Ali drugi, pragmatičniji deo nje govori joj da je Em-Em možda povređen. Da možda leži tamo negde, pored vrata, i potrebna mu je njena pomoć. Da bi svaka sekunda koju troši kolebajući se mogla biti ključna.

„Em-Em!“, viče ponovo.

Andeš de la Mote

Odjek lebdi u vazduhu bez odgovora još nekoliko sekundi, pa se gubi.

Vadi telefon i uključuje ga, što je, naravno, glupavo. Refleks koji ju je koštao dragocenih sekundi i to samo da bi potvrdila da tu dole u utrobi planine nema signala.

Duboko udiše, sklanja telefon i pokušava da se pribere.

Potom polagano kreće prema mračnom prolazu.

Neki blagi miris dopire kroz vrata. Memljivi miris, koji ranije nije njušila. Kao da se dah stene promenio. Postao gušći, siroviji.

Plaši je taj miris. Postaje još nesigurnija.

Ovo je neko čudovišno mesto.

Zlo mesto.

Ali nema joj druge nego da nastavi dalje.

U tamu.

PONEDELJAK

ASKEROVA

Leo Asker budi se s nekom jezom u kostima. Nekom vrstom predosećaja, upozorenja, da će je nešto zadesiti.

Nešto veliko, a ona neće imati prilike da se za to pripremi.

Možda nešto vezano za njen novi slučaj.

Neki mladi par nestao je još u petak, ispario bez ikakvog traga.

Ali ona je i ranije vodila slične istrage bez ovog zloslutnog predosećaja.

Čak i nakon stotinu sklekova i isto toliko čučnjeva na podu spavaće sobe, taj osećaj ne popušta. Čak se i pojačao zbog tmurnog vremena i mra-ka napolju.

Još uvek je oktobar, i drveće u parku i dalje nosi jesenje boje.

Ona ovo doba godine obično voli.

Svež vazduh, guske koje u obliku slova V lete po jarkoplavom nebu.

Ali hladna i vlažna magla koja im se jutros našla u ponudi kao da prati taj osećaj u njenom stomaku, kao upozorenje na ono što sledi.

Zima u Skoneu predstavlja mešavinu olujnih vetrova i ledene kiše koji vam prodiru sve do same duše. Ona mrzi zimu, mrzi hladnoću.

Već joj je dosta toga bilo za čitav život.

Čovek sebe mora da očeliči, kao što bi Pripravni Per rekao. *Neprijatnost i bol su samo lenjost koja napušta tvoje telo.*

To što joj je baš on pao na pamet po ovakvom danu nije je nimalo iznenadilo. Misli o sudnjem danu bile su u njegovom fazonu. Njegova pokretačka snaga.

Ova kuća nije njena, čuva je za neku porodicu koja je otišla u inostranstvo. Živi u gostinskoj sobi. Jednoj od gostinskih soba.

Andeš de la Mote

Stara je to, raskošna građevina, sâmo je renoviranje koštalo nekoliko miliona.

Bakar na krovu, terase, parket na podu i ukrasne štukature.

Panoramski prozori s pogledom na jezero.

Askerova je retko kada tu. Kući dolazi kasno, odlazi rano. Tako joj se sviđa.

Uskače pod vreli tuš, navlači farmerke, majicu i blejzer. Potom popije espresso u jednom gutljaju nad mermernom radnom površinom u ogromnoj kuhinji, otvarajući profil Smile Holst na Instagramu.

I dalje nema novih objava ni tamo, a ni na profilu njenog dečka. Samo onaj selfi od petka, nakon čega se nisu više prijavljivali.

Smilina je porodica digla uzbunu u subotu uveče, pošto se dvadeset i četiri sata nije javljala na telefon. Policijska je istraga odmah otvorena, što je neobično kada se radi o nestalim osobama.

Ali čitav Malme zna ko su Holstovi. Kakvo bogatstvo se krije iza njih. Kakva moć.

I pored popijene kafe, zloslutni je osećaj ne napušta. Postepeno se pretvara u dosadnu glavobolju. Guta dva paracetamola, pa zaključava kuću i uključuje alarm. Stavlja slušalice, diže kapuljaču jakne i pušta da joj muzika očisti misli od Pripravnoga Pera i svega što on donosi sa sobom.

„Zdravo, Leo!“ dovikuje deka koji je izveo psa u šetnju kada prođe pored njega krenuvši na voz. „Opet ponedeljak! Nova nedelja, nove mogućnosti!“

Askerova ga ne čuje, ali mu čita reči sa usana. To je jedan od mnogobrojnih nasumičnih talenata na kojima može Pripravnom Peru da zahvali. Doduše, u ovom slučaju čitanje sa usana i nije neki naročiti podvig. Taj čovek ima u zalihama možda četiri vrste pozdrava, ovo je bio pozdrav broj tri.

Askerova na silu razvlači ljubazan osmeh i maše mu, ali se ne zaustavlja da proćaska s njim iako on to radi, samo pokazuje prstom svoj zglob kao da hoće da mu kaže da se žuri. Taj deka je udovac, živi u kućici nekadašnjeg portira na kraju prilaznog puteljka, što ga čini njenim najbližim komšijom.

On je ona vrsta čoveka koja ne zna da ceni samoću, pa se bori protiv nje i rukama i nogama kroz dokona ćaskanja sa neznancima.

Već je sedam sati kada stiže na stanicu. Još ima dosta do izlaska sunca, peron je poluprazan. Magla ublažava škripu železničkih kočnica.

Čim uđe u voz i spusti kapuljaču, oseti dim cigarete.

Izvor tog smrada: neki dugokosi muškarac u kožnoj jakni i pocepanim farmerkama. Neobrijan je, ima alke u ušima, kožne narukvice i tetovažu

koja mu krivuda uz vrat. Noge je toliko raširio da biste pomislili kako mu je kaktus izrastao između nogu.

Pored činjenice da bez pardona izbacuje dim oko sebe, taj čovek je očito i pijan. Ili je počeo neobično rano, ili je – što je verovatnije – krenuo kući nakon noćnog lumpovanja u jednom od onih zabačenijih mesta kroz koje prolazi oblasna železnička trasa.

Ispred njega stoji kondukterka od otprilike dvadeset godina, kojoj on upravo glasno govori da će pušiti svoju prokletu cigaretu gde god mu se, majku mu, ćefne.

Ostali putnici zure kroz prozore ili u svoje telefone. Prave se da ih ne primećuju, pošto očito ne žele da se mešaju. To je jedan od švedskih nacionalnih sportova.

Askerova isključuje muziku, naginje glavu u stranu i odmerava tog čoveka od glave do pete. Ima oko pedeset godina, nešto preko metar i osamdeset visine, devedesetak kila – od čega mu je deset višak. Samouveren je, navikao na malo bahatosti da bi dobio šta želi. Misli da je šampion u bori-lackim veštinama, ali zasigurno nema potrebnu brzinu.

„Voz ne može da se pokrene dok je ne ugasite!“ kaže mu kondukterka, trudeći se da ne povisi ton. Taj čovek uočava njen strah i naslađuje se njime.

„Ma možeš da mi ga popušiš“, kaže podrugljivo i duva joj dim u lice.

Askerova uzdahne. Skida slušalice i prilazi im.

„Gasi to.“ Pokazuje mu policijsku značku.

Ovaj škilji u nju. Ona vidi da mu se vijuge pokreću u toj njegovoj tintari, po očima vidi šta je dokučio dok je odmerava.

Policajka, na početku tridesetih, plavuša. Kratke kose, neuobičajeno visoka i plećata za ženu. Oči različite boje – jedno plavo, drugo zeleno. U medicini se to zove heterohromija, ali ovaj tip to, dakako, ne zna. Previše je zauzet šacovanjem njenog stasa. Vidi da je sabrao sve što je tako na prvi pogled ustanovio, upario to sa svojim prenaduvanim egom i nacvrkanošću, i stigao do očekivanog zaključka.

„Šta ima, luče?“ Zablesne je osmehom požutelim od duvana. „Eh, kad bi svi panduri izgledali kao ti.“ Tapše se po butini kao da je poziva da sedne.

„Ali evo kako stvari stoje, srce, stari Joke nije se juče rodio, pa ako ćeš ga terati da ugasi pljugu, slobodno možeš odma' da pozoveš pojačanje. Ili u suprotnom možeš tu lepo da se nasadiš dok on ne završi.“ Podiže cigaretu da ponovo povuče dim. Usput joj i namigne.

Andeš de la Mote

A nije to njegovo potcenjivanje ono što joj najviše ide na živce, niti Jo-keov zastareli doživljaj žena, već činjenica da o sebi priča u trećem licu.

Povrh toga, muči je glavobolja, što snižava njen nizak prag tolerancije prema proseravanju.

Bez i najmanjeg upozorenja, izbije Jokeu cigaretu iz ruke. Grabi ga za izbušeno uvo i dobrano ga zavrne.

Njegovo telo reaguje na bol mnogo pre mozga i mahinalno čini sve što može da ga ublaži. Pre nego što je Joke iz trećeg lica jednine shvatio šta se dešava, on je već poleteo sa svoga sedišta i tetura se kroz vagon, u pognutom položaju, s jednom rukom prikovanom iza leđa.

„Šta koji kur...?“, jedino je što uspeva da promuca pre nego što će izgubiti oslonac u nogama i naglavačke izleteti na peron po kom pljušti kiša i potrbuške završiti na njemu u ponižavajućem položaju.

Nekoliko pospanih putnika pokušava da uključi kameru na telefonu, ali već je prekasno.

Joke se napolju na peronu uskobeljava nekako na noge. Lice mu je zapupreno, pesnice stegnute. Askerova stoji na vratima zagledana u njega.

Ostale su mu dve mogućnosti: ili da pokuša da povređeni ponos povрати nasiljem ili da proguta ogorčenost i napravi se da se ovaj izgred zbog kojeg se razbesneo nikada nije ni desio.

Ona diže obrvu kao da ga pita „I?“, ne bi li mu pomogla da se brže smisli.

Joke i dalje okleva. Steže i rastvara pesnice, vilicu, isto tako. Pokušava da se odluči zureći u nju, ali, pošto mu je samopouzdanje ugruvano, njene dvobojne oči čine ga još nesigurnijim. A ona jasno vidi to pitanje na njegovom licu.

Šta je ona, ko je ona, i kako da se postavi prema njoj?

Pre nego što uspeva da se odluči, vrata skliznu i zatvore se, i voz se polako pokreće. Konačno je prikupio snagu, trči za njim i lupa po prozoru. Viče nešto budalasto kako bi sačuvao bar trunčicu samopouzdanja, pre nego što će i on i peron nestati u sivkastoj izmaglici.

Askerova seda i ponovo stavlja slušalice.

Mobilni telefoni razočarano se spuštaju oko nje.

„Hvala vam“, mrlja kondukterka i za to dobija samo kratko klimanje glavom.

Izgleda kao da bi ta mlada žena želela još nešto da kaže.

Ali Askerova je već pustila muziku i okrenula se.

ASKEROVA

Malme je prvobitno podignut na peščanom sprudu, uglavljen između močvare i mora. Takav položaj više je bio svrsishodan nego strateški, uslovljen lovom na haringe i trgovinom koju im je to donosilo.

U sedamnaestom veku, kada je Skone prešao iz danskih ruku u švedske, Malme je postao pogranični grad. Odsečen je od okolnih ritova bedemima i dugačkim šancem koji se ulivao u more, pretvarajući grad u utvrđeno ostrvo koje je bilo gotovo nemoguće osvojiti.

Dvesta godina kasnije grad je zaista počeo da raste. Zidine su srušene, šanac pretvoren u kanal.

Jezerca i ritovi koji su nekada okruživali grad isušeni su i pretvoreni u nove gradske četvrti. Reršestaden, gde se nalazi policijska uprava, jedna je takva četvrt.

Uprava leži tamo gde se spajaju Eksercigatan i Drotningatan, s pogledom na tačku gde kanal skreće na severozapad na svom putu do mora.

Protklih godina to mesto dodatno je prošireno pritvorskom jedinicom, okružnim sudom i ispostavama tužilaštva i uprave za privredni kriminal, čime je stvoren ogroman centar organa zakona i reda. Možda upravo zato što je teren na kom se uzdiže nekada bio morsko i močvarno korito, hladnoća i vlaga povremeno prodiru kroz masivna vrata zgrade i nepropusnu izolaciju. Pogotovo po ovakvom danu, kada vetar zaduva s mora.

Uprava za teška krivična dela smeštena je na šestom, najvišem spratu sedišta policije, s pogledom na okolne krovove i vodu. Stakleni zidovi, veliki monitori, nežno osvetljenje. Taman itison koji upija u sebe telefonske signale koji trepere kroz vazduh. Tu se nije štedelo: čak je i aparat za kafu u prozračnoj kuhinji prve klase.

Askerova radi u upravi za teška krivična dela već skoro četiri godine, manje nego skoro svi ostali, ali već je uznapredovala do mesta šefa odseka. Očekuje da će za nekoliko godina predvoditi čitavu upravu. Ne raduju se baš sve njene kolege pri pomisli na to.

Sada stoji u prednjem delu najsavremenijeg operativnog centra. Za razliku od ostatka odseka, ova prostorija nema prozore okrenute ka spoljnjem svetlu, već stakleni zid koji gleda na veliko unutrašnje predvorje koje se pruža središnjim delom cele zgrade.

Ispred nje u nekoliko redova sedi petnaestoro kolega iz policije. Nekoliko njih su nova lica, preuzeta iz drugih odseka, čime je ona pomalo iznenađena.

U minut do devet šefica odseka ulazi i zauzima mesto u zadnjem redu. Vesna Rodić ima negde između četrdeset i pedeset godina, punačke je građe i za glavu niža od Askerove. Rodićeva inače nije vrsta šefice koja bi se uključivala u ovakve istrage, što i jeste jedna od stvari koje se Askerovoj kod nje sviđaju.

Askerova se sprema da otpočne s izlaganjem, ispravlja se i nakašlja.

„Dobro jutro, svima! Za one koji su novi među nama, ja sam viša inspektorka Asker, načelnica ovdašnjeg odseka za teška krivična dela. Današnji slučaj uključuje dve nestale osobe, i mi ga tretiramo kao moguću otmicu.“

Pritiska dugme na daljinskom upravljaču i na džinovskom ekranu iza nje pojavljuje se selfi dve nestale mlade osobe.

„Ljudi za kojima tragamo jesu Smila Holst i Malik Mansur. Njihov nestanak prijavili su Smilini roditelji u subotu uveče, a poslednji trag o njima jeste objava na društvenim mrežama u petak ujutru, što znači da se vode kao nestali već skoro tri dana.“

Navodi im utvrđene činjenice, ponajviše za pridošlice.

„Telefone su oboje isključili još u petak, ali mi ih, naravno, nadziremo za slučaj da ih ponovo uključe. Zatražili smo sve sačuvane podatke od operatera, ali, kao što većina vas zna, taj postupak ume da bude...“

Kratka pauza.

„Složen“, dodaje uz kiseli osmeh. „Prema našem ranijem iskustvu s njima, ne bih očekivala odgovor od njih pre kraja nedelje.“

Čeka da čuje kolektivno gundanje.

Sledeća slika, ovoga puta samo Smila. Prelepa je: beličaste puti, kovrdžave plave kose, plavih očiju. Na nosu joj se zadržalo nekoliko pegica koje će sasvim sigurno nestati za nekoliko godina. Ona vrsta nenarušene lepote kakva postoji samo između sedamnaeste i dvadesete godine.

„Smila Holst, devetnaest godina“, nastavlja Askerova. „Završila srednju školu proletos, sada studira u Parizu. Trenutno je kod kuće na raspustu. Smila je prijavljena na roditeljskoj adresi u Limhamnu. Savesna je, ambiciozna i ima dobre ocene. Njeni roditelji tvrde da imaju veoma lep odnos i da nema razloga zašto bi svojevolejno prekinula kontakt s njima.“

„Što svi upravo i kažu kada ne žele da priznaju da su loši roditelji koji ne vode računa šta im deca rade.“ Prekinuo ju je Juan Eskilson, koji se iz neobjašnjivih razloga svima predstavlja kao Eskil, a ne Juan.